

JANUARI 2004 - JAARGANG 30 - NUMMER 1

Hak-al

Natuur- en Vogelwacht Culemborg

Verse vogelaar wordt bermtoerist
Excursie langs de Lek
Nieuwe mogelijkheden webstek
Vrijwilligers Informatie Punt

Colofon

Voor vragen over de bezorging,
Loes Plaisier
0345 - 51 98 47

Redactieadres:
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
e-mail: redactie@nvwc.nl

Eindredacteur:
Louis van Oort

Redactie:
Ellen Geleedst,
Harry van de Warenburg,
Ruud Post
JanDirk Buizer (webbeheer)

Uitgave:
Natuur- en Vogelwacht
Culemborg
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg
e-mail: post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl

Vormgeving:
Ruud Post

Druk:
Jacobs Repro Service
Culemborg

Distributie:
A. van de Berg,
Th. & A. Boudewijn, K. van Elst,
P. van Es, G. Greeve,
J.J. Geleedst,
Y. Jakobs-Lammers,
L. v.d. Kooij, M. Steltenpool,
W. van de Ree, W.&C. Rubers,
W. de Rooij, H. v.d. Warenburg
en F. Waroux.

Lidmaatschap:
De Hak-al is een uitgave van de
Natuur- en Vogelwacht
Culemborg en wordt gratis
verspreid onder haar leden.

Van de redactie

Beste Hak-al-lezers,

Het zijn moeilijke tijden voor natuurliefhebbers als u en ik. Natuur en milieu zijn de afgelopen paar jaar compleet van de politieke agenda gevaagd, terwijl het misschien wel harder nodig is dan ooit deze voor de mens o zo belangrijke zaken te beschermen. Maar zoals het gaat in tijden van economische tegenwind: de portemonnee regeert en dat gaat ten koste van de zaken die op het oog niet direct van belang zijn. Dan wordt al snel meewarig gedaan over een ecologische zone van een paar ton voor enkele tientallen rugstreeppadden of het stilleggen van de werkzaamheden aan de Betuwelijn wegens het voorkomen van de grote modderkruiper, een zeldzame vis. Het kabinet richt zich, weliswaar volkomen legitiem, op zorg en veiligheid en dan blijft er voor 'leuke dingen voor de mensen' weinig over. De subsidiekraan voor de aankoop van natuurgebieden is, om maar eens wat te noemen, rigoureus dichtgedraaid.

Zonder een al te politieke lading aan dit artikel te willen geven, is het misschien goed te stellen natuur en milieu beslist niet als 'leuke dingen' kunnen worden afgedaan. Het zijn wezenlijke elementen in de wereld van ieder mens. Voor het milieu is dat nog wel duidelijk te maken met horrorverhalen over verdwijning van de ozonlaag en de opwarming van de aarde, maar voor de natuur wordt het al snel wat abstract. Toch moet ook de betekenis van de natuur niet onderschat worden. Een betonnen leefomgeving zonder een greintje natuur in de buurt wordt voor veel mensen al snel onleefbaar, terwijl andersom de nabijheid van fraaie natuurgebieden of bijvoorbeeld gewoon een mooi stukje natuur in een woonwijk het gevoel van 'leefbaarheid' met sprongen kan vergroten. Al met al kan de natuur dus een positieve bijdrage leveren aan de geestelijke gezondheid van de bevolking. Goed beschouwd is een investering in de natuur dus ook een investering in de gezondheidszorg. Tot de tijd dat voldoende politici daarvan doordrongen zijn, zullen clubs als de NVWC dat besef moeten uitdragen. Misschien roeien we tegen de stroom in, maar we blijven koppig doorroeien, met de Hak-al als boegbeeld.

Over de Hak-al gesproken: deze editie is misschien niet zo dik als de voorgaande, maar zeker ook weer de moeite van het lezen waard. De vaste items (vogelrubriek, leesplank, mythen, etymologie, natuurmoment) hebben stuk voor stuk een interessante invulling gekregen. Daarnaast vertelt Yvonne Gasau weer over haar ervaringen als 'verse vogelaar' en doet Frans Waroux uitgebreid verslag van een excursie langs de Lek. Frans vertelt verder het een en ander over het pas geopende Vrijwilligers Informatie Punt en webstekbeheerder Jan Dirk Buizer, ten slotte, doet het een en ander uit de doeken over online-zaken die de NVWC aangaan. Het moge duidelijk zijn, aan de leden van de NVWC hoeft je niet uit te leggen dat de natuur iets is om te koesteren.

Veel leesplezier!

Louis van Oort

Nummer 1

Het voorblad
Dwerggans

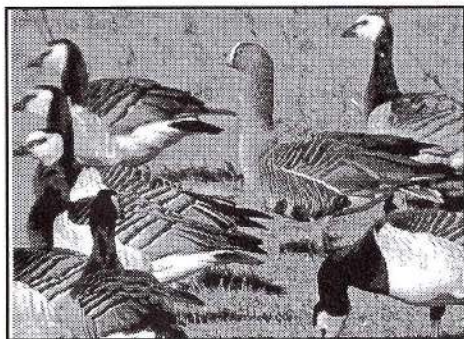
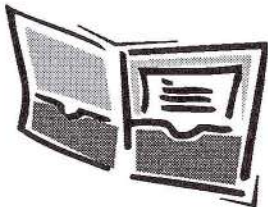

Foto:
Ben van den Broek

- 04** Van de leesplank
- 06** Verse vogelaar wordt bermstoerist
- 08** Waar komt die naam vandaan?
zoenen onder de maretak
- 06** Mythen en Legenden der NVWC
Mytische rectificatie
- 10** Verslag van een excursie langs de Lek
- 12** Vogelwaarnemingen
van 1 september tot 1 december
- 16** Nieuws van het bestuur
- 17** Het natuurmoment
- 18** Nieuwe mogelijkheden webstek
en wijziging e-mailadres
- 19** Adressen
- 20** De agenda

periode september-december 2003

VAN DE Leesplank

door Leo van der Kooij

Argus

Waarom jagen jagers? In Argus staat het klip en klaar: omdat ze schieten leuk vinden. Een 'bekeerde' ex-jager doet een boekje open over zijn voormalige kompanen. Op bladzijde 19 schrijft Sjaak Kuijpers hoe hem de schellen van de ogen vielen toen hem duidelijk werd dat het de jagers alleen om de kick van het doodschieten gaat en alle andere zogenaamde 'edele' motieven als wildbeheer en natuurbescherming er alleen maar toe dienen om buitenstaanders zand in de ogen te strooien. In ditzelfde nummer is nog meer te lezen over jagers en hun lobby voor het afschieten van vossen, kraaien, kauwen en ander zogenaamd schadelijk wild. Verder nog een artikel van Jan Bouterse waarin hij een goed overzicht geeft van de herintroductie van verschillende soorten vlinders sinds 1990.

Gelders Landschap

Veel aandacht voor het rivierengebied in Gelders Landschap. Op blz 3 t/m 5 gaat het over kasteel Hernen en het Hernense bos, gelegen in het land van Maas en waal. Verderop, op blz. 20 en 21 gaat het over de Marspolder bij Lienden. Jarenlang is hier zand gewonnen, maar sinds kort heeft de Stichting hier een reservaat van 68 hectare. De zandputten zijn door de zandwinningmaatschappij K3 uit Oosterhout natuurvriendelijk afgewerkt. Het resultaat mag er zijn, want onder andere oeverwaluif (ruim 100 nesten) en ijsvogel hebben hier hun plek gevonden.

Knipselkrant

Ook aan de sluiting van de jacht op ganzen wordt weer getornd. Het

wordt steeds duidelijker dat de overheveling van Rijk naar provincie van het beleid omtrent schadebestrijding van wilde dieren een achterdeur heeft opgezet, waardoor de jagers weer naar binnen komen en niet alleen om het wild maar ook de nieuwe faunawet af te schieten.

Kruisbek

Kruisbek nr. 4 is geheel gewijd aan de grote gele kwikstaart. Op basis van tellingen in een groot aantal stedelijke gebieden is gebleken dat het aantal overwinterende grote gele kwikstaarten in Nederland veel groter moet zijn dan het aantal dat in de Avifauna van Nederland deel 2 (Bijlsma c.s. uitgeverij KNNV 2001) -namelijk 100 á 150 exemplaren- wordt opgegeven. Het zou gaan om een 2fi á 5 maal zo groot aantal! Wie een aantrekkelijk reisdoel zoekt waar veel vogels zijn waar te nemen, doet er goed aan het artikel 'Jubileumexcursie naar Müritz' in Kruisbek nr 5 te lezen.

De Levende Natuur

In de Levende Natuur wordt altijd op een gedegen en niet zelden diepgravende manier gepubliceerd over het wel en wee van de dieren en planten die in het wild in ons land voorkomen. In nummer 5 spelen paddenstoelen de hoofdrol. Nummer 6 -maar liefst 95 bladzijden dik! is geheel gewijd aan ecologische netwerken in Nederland en Vlaanderen. Ook het rivierengebied wordt hierbij niet vergeten, zoals blijkt uit het artikel 'Nieuwe natuur in een oud landschap' door Hans Renes (blz. 272-274) waarin hij de natuurontwikkeling in de Struikwaard (een uiterwaard van de Maas bij Giessen) beschrijft.

Natuur en Milieu

In nr. 10 schrijft Marion de Boo over gansje schieten. Hierin wordt zorgelijke ontwikkeling geschetst met betrekking tot de handhaving van de nieuwe faunawet. Te snel worden er ontheffingsvergunningen verleend, waardoor er weer naar hartelust op in principe beschermde dieren geschoten kan worden. Ook blijkt de jagerslobby met succes in de Tweede Kamer gedaan te krijgen dat dit strikte beleid door allerlei amendementen wordt verkracht (zie ook hetgeen ik signaleerde in de Knipselkrant).

Nederlandse Faunistische Mededelingen

In NFM komt het voorkomen van het vliegend hert, onze grootste kever in Nederland, aan de orde. Verder gaat het in dit nummer over nieuwe keversoorten, een soort mier en een hooiwagen die onlangs in ons land zijn aangetroffen.

De Nieuwe Wildernis

Wie geïnteresseerd is in natuurontwikkeling in het rivierengebied vindt veel van zijn gading in de Nieuwe Wildernis. Het gaat hier over oobossen, de rivier de Main en over een 250 hectare groot natuurgebied aan de linker Waaloever bij Druten, 'de Leeuwense Waard'. Rond de plas de Kaliwaal zal hier een waaier van stroomgeulen ontstaan op voormalig grasland.

NVL Nieuwsbrief

Weer een nieuwe soort voor Nederland! In de nieuwsbrief wordt de gaffelwaterjuffer in ons land welkom geheten. De vondst werd door Kees Goudsmit gedaan op 16 juni 2003 in de omgeving van Venlo. Overigens wisten veel libellensoorten zich in 2003 uit te breiden, zie het overzicht op bladzijde 7 en 8 in de Nieuwsbrief

SOVON Nieuws

Een berichtje uit vele geplukt. Het blijft de zilverreigers in ons land voor de wind gaan Het afgelopen broedseizoen is zowel voor de grote als voor de kleine zilverreiger

succesvol verlopen. Alleen al in de Oostvaardersplassen werden 53 paar van de grote en 22 paar van de kleine zilverreiger geteld.

Van Nature

Ook Van Nature nummer 9 bericht over het gewijzigde ganzenbeleid van de regering. In nummer 11 onthult Peter Nijhoff, lid van de raad voor het Landelijk Gebied, dat het voornaamste struikelblok voor de realisering van de EHS het wantrouwen van de bij het natuurbeheer betrokken organisaties richting overheid is. Er is teveel bureaucratie en te weinig kennisuitwisseling. Ook het zwabberende financiële beleid bedreigt de continuïteit. Een zo'n langlopend project als de EHS moet het juist van duidelijke doelen en efficiënt en op continuïteit gericht beleid hebben.

Vogelnieuws

Vogelnieuws gaat digitaal! Actueel nieuws wordt met ingang van 2004 alleen nog via e-mail verspreid. Wie zich opgeeft via www.vogelbescherming.nl ontvangt iedere maand de nieuwsbrief automatisch op zijn e-mailadres. Alleen themanummers zullen voortaan nog in gedrukte vorm worden toegestuurd.

Zoogdier

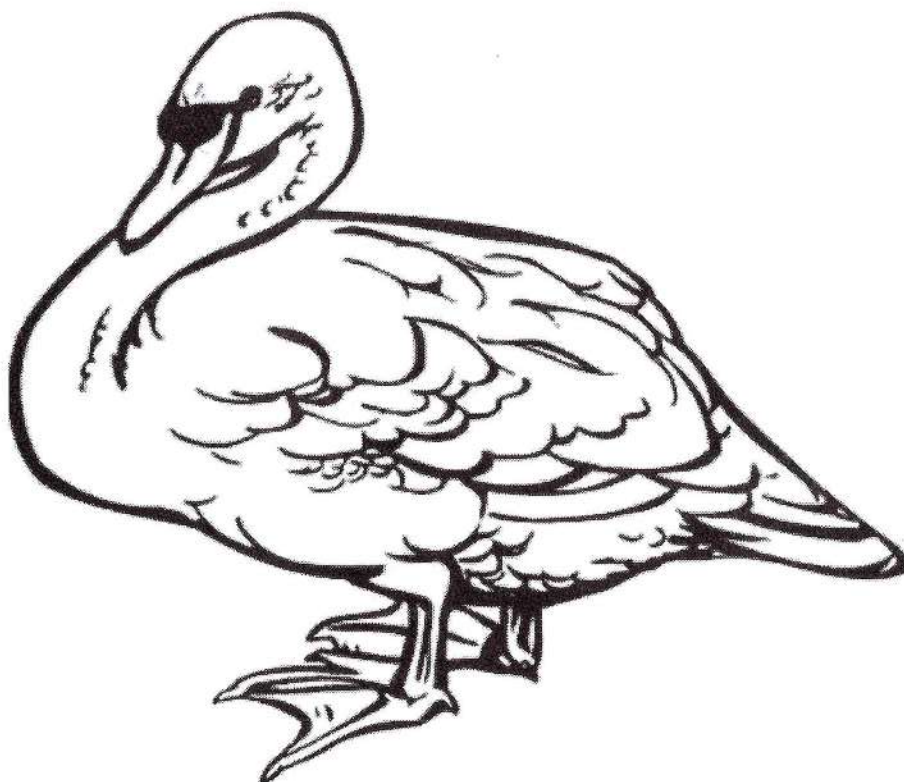
In Zoogdier schrijft Jorn van Dam Bogaart over de verspreiding van bevers in België. Op vijf plaatsen, waarvan vier in de Ardennen, zijn de laatste jaren bevers uitgezet. Vlak bij de grens met Nederland, ten zuiden van Maastricht zijn inmiddels bevers aangetroffen. Op bladzijde 25 beschrijft Zomer Bruijn hoe moederdwergvleermuizen die van hun jongen gescheiden waren geraakt in staat waren hun jongen weer terug te vinden. Op bladzijde 30 bespreekt Meta Rijks een boek over de oeros: 'Het spoor terug'. Hierin beschrijft Cis van Vuure de geschiedenis van de uitgestorven (lees uitgeroeide) oeros en de pogingen om middels gerichte fok met primitieve runderassen weer een rundersoort te creëren die zo dicht mogelijk het

beeld van de verdwenen oeros benadert. Dit boek heb ik inmiddels ook zelf aangeschaft. Ik ben aan het lezen geslagen en werd weer geboeid. In een volgend nummer van de Hak-al zal ik middels een bespreking op dit boek terugkomen.

Inmiddels staan alle tijdschriften weer in de lectuurbak in de Ketelvink.

De volgende tijdschriften en publicaties zijn in deze drie maanden bij de NVWC bezorgd:

't Altenatuurtje - Natuurvereniging Altenatuur (Land van Altena) 23e jaargang nr 1 oktober 2003
Argus -de Faunabescherming- jrg 28 nr 3 (oktober 2003)
Blad -IVN Tiel- jrg 14 nr 3 (herfst 2003)
Boomblad -Alterra- jrg 15 nr 4 en 5 (augustus en oktober 2003)
Gelders landschap jrg 25 nr 3 (herfst 2003)
Knipselkrant - Faunabescherming - jrg 27 nr 4 en 5 (september en november 2003)
De Kruisbek -Vogelwacht Utrecht- jrg 46 nr 4 en 5 (september en november 2003)
De Levende Natuur - jrg 104 nr 5 en 6 (september en november 2003)
Natuurbehoud -Natuurmonumenten- jrg 34 nr 4 (november 2003)
Natuur en Milieu -Stichting Natuur en Milieu- jrg 27 nr 9, 10 en 11 (september t/m november 2003)
Nederlandse Faunistische Mededelingen - nr 19 (november 2003)
Nieuwe Wildernis - St. Kritisch Bosbeheer jrg. 9 nr. 29
Nieuwsbrief -European Invertebrate Survey E.I.S. Nederland nr 37 (december 2003)
NVL Nieuwsbrief - Ned. Ver. voor Libellenstudie - jrg 7 nr 3 (september 2003)
SOVON Nieuws - Vogelonderzoek Nederland - jrg 16 nr 3 (september 2003)
SOVON jaarverslag 2002
Van Nature -Vereniging Natuurmonumenten- jrg 13 nr 9, 10 en 11 (september t/m november 2003)
Vlinders -De Vlinderstichting- jrg 18 nr 4 (november 2003)
De V.N.M. krant - Ver. Natuur en Milieu Wijk ij Duurstede - oktober 2003
Vogelnieuws - Vogelbescherming Nederland- jrg 16 nr 4 (oktober 2003)
Vogels -Vogelbescherming Nederland- jrg 23 nr 137 en 138 (oktober en december 2003)
Zoogdier -Vereniging Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming- jrg 14 nr 3 (september 2003)
Jaarboek 2002 van Vereniging voor Zoogdierkunde en - bescherming

Verse vogelaar wordt bermtoerist

door Yvonne Gasau

Een nieuwe fase in het verse vogelaarsbestaan: het trektellen. Als je dacht dat het moeilijk is om kleine bruine wegschietende vogeltjes in dicht struikgewas te identificeren, probeer het eens met trektellen en dan vallen die kbkv-tjes ineens reuze mee!

Voor wie het nog nooit gedaan heeft: trektellen betekent dat je je met een stel mede-enthousiastelingen op een veel te vroeg uur verzamelt op een plek aan de Lek met goed uitzicht (dus pal in de wind) waar alle trekkende vogels uit de buurt verondersteld worden over te vliegen. Als natuurliefhebbers komen we natuurlijk met de auto, en als rechtgeaarde bermtoeristen slepen we stoelen, thermosflessen en broodjes met ons mee. De kunst is driedig: je moet bepalen 1) of het werkelijk trekkende vogels zijn (en dat het hier dus geen 'tp-tjes' betreft of 'voedseltrek'); 2) hoeveel het er zijn (probeer maar eens, met een zwerm spreeuwen!) en 3) wat het zijn.

Het is maar goed dat ik daar niet in m'n eentje stond, want dan was er niks van terechtgekomen: ik zag alleen maar donkere silhouettes overvliegen. Gelukkig waren er voldoende experts aanwezig die met grote zekerheid konden vaststellen dat het éne silhouet een grote gele kwik moest zijn en het andere juist een graspieper - of toch een boompieper? Die spreeuwen en zwaluwen kon ik na een tijdje wel herkennen en duiven zijn ook nog vrij duidelijk, maar verder hield het toch wel snel op... En dan hebben we het nog niet over de zogenaamde 'krenten in de pap': appelvink, goudvink, kruisbek, zwarte mees - als het allemaal puttertjes waren geweest, had ik het ook geloofd.

Behalve grote hiaten in mijn prille vogelkennis werd ook meteen de voortschrijdende leeftijd genadeloos aangetoond. De helft van de dingen die Daniël met het blote oog zag aankomen, kon ik niet eens met een kijker waarnemen. Maar niet getreurd, tegen het einde van de tellingen kon ik al kwikstaartjes herkennen (weliswaar nog niet op kleur maar ik was al erg tevreden).

En verder was er ook genoeg te zien: een groene specht liet zich regelmatig bewonderen, er zat een groepje staartmezen (tp) in de buurt en een honkvaste rietgors, en bij de laatste gelegenheid een grote groep kramsvogels en wilde zwanen. Ook een keer een paar dodaarsjes (sorry Louis, dodaarzen) en eerder in het seizoen een blauwborst. En natuurlijk schitterende zonsopgangen - die zijn alleen al de moeite van het vroege opstaan waard.

Snelweg

Het verdere vogelen heeft wat geleden onder andere activiteiten dus ik moet het vooral van de waarnemingen

onderweg hebben. Gelukkig is er voor een beginner ook langs de snelweg nog heel wat te zien. Zo kom ik dagelijks langs een grote zwerm kauwen, die 's ochtends aan de ene kant van de A73 rondjes draaien rond wat bomen en 's avonds aan de andere kant van de weg een complete electriciteitsmast verduisteren. Rond het pand waar ik werk, zitten eksters, flinke groepen

Wat fladdert daar?, foto: Paul van Veen

kauwen en staartmeesjes. Op het traject van de Betuwelijn zitten meestal groepen meeuwen (ik wacht op de eerste kieviten, die zaten daar vorig jaar ook veel) en natuurlijk op elke derde paal een buizerd. Af en toe een biddend valkje of een ander jagend silhouet, maar wat precies herken ik dan nog niet.

Wat er in mijn tuin langskomt herken ik wel, dus de tip van Louis om mee te doen aan de Wintervogeltelling (van Sovon/knnv/njn) heb ik dankbaar aangegrepen. Voor de doorgewinterde vogelaar misschien te simpel, maar ik vind het leuk om te doen: regelmatig even in de tuin kijken om te zien wat er zit/vliegt/overkomt. Nou is mijn tuintje min of meer het enige groen in een buurt vol versteende tuinen dus erg exotisch wordt het niet: merels, koolmees, een enkel roodborstje en vooral veel

overvliegende meeuwen. Ik probeer niet jaloers te zijn op de mazzelaars in groenere gebieden die bonte spechten, groenlingen en boomkruipers (jawell!) aan de voederbollen hebben hangen. Toch zit er meer dan ik had gedacht dus alleen daarom al is het geinig om mee te doen (voor de geïnteresseerden: www.wintervogeltelling.nl). En verder is het wachten op de roofvogeltelling en natuurlijk het voorjaar als alle kkv-tjes weer terug zijn. Ik ben al weer dapper aan het oefenen met de cd's.

Waar komt die naam vandaan?

Zoenen onder de maretak

door Ellen Geleedst

Hebben we de reclame van TPG-post van de afgelopen decembermaand nog in gedachten? Een kleine jongen post een kaart voor zichzelf, om dan de aantrekkelijke vrouwelijke postbode op te wachten die hem komt bezorgen. En boven de deur hangt een maretak. Volgens een uit Engeland en Amerika overgewaaid traditie geef je elkaar dan een zoen onder de 'mistletoe'. Een leuke vondst van de reclamemakers.

De maretak is in de maand december in die landen een bekend verschijnsel bij het decoreren van de huizen. Hoewel minder wijd verspreid dan het dennengroen, zie je ze bij ons toch ook steeds vaker. Maar waar komt de naam maretak nu vandaan? En hoe komt het toch dat er zoveel tradities en mythes zijn rond deze plant?

Voor de verklaring van de naam maretak, moeten we kijken naar de oude betekenis van het woord 'mare'. Dat betekent 'boodschap'. Maretakken zijn in de voorchristelijke tradities al bekend vanwege hun symboliek. Ze brengen door hun altijd groen blijven als het ware de boodschap van vruchtbaarheid, onsterfelijkheid en terugkerende lente.

Al duizenden jaren spreekt deze op bomen groeiende plant mensen aan. Op sommige bomen komen ze veel voor, op andere nauwelijks tot nooit. En ook, in sommige streken zie je ze overvloedig, terwijl ze bij ons in het rivierengebied onbekend zijn. Dat kan goed verklaard worden, daar kom ik zo op. Maar het heeft vermoedelijk ook wel bijgedragen aan de symbolische waarde. Zo komt de maretak op eiken nauwelijks voor. Eiken waren in de voorchristelijke traditie ook een heilig teken. De maretakken die op een eik groeiden, werden dan ook uitzonderlijke krachten toegedicht. Weten we ook gelijk waarom Panoramix, de druïde in het kleine onoverwinnelijke dorpje van Asterix en Obelix, voor de toverdrank maretak ging snijden in een eikenboom.

Grote lijster

En hoe zit het nu met dat verschil in voorkomen? Het zaadje van een

Maretakken, foto: Paul van Veen

maretak, verborgen in een besje, komt via de uitwerpselen van een vogel (vaak een grote lijster) op een stam terecht. Daar blijft het zaadje vaak lang zitten, soms jarenlang, tot dat de wortel van de maretak zich door de bast van de boom geboord heeft. De tak neemt dan het sap op uit de boom.

Bij de ene boomsoort is het gemakkelijker om door de bast heen te komen dan bij de andere. Beuk en eik hebben een waslaagje op de bast, dat het moeilijk maakt om er door te dringen. Platanen zullen nooit maretak krijgen, omdat de bast er telkens weer afschilfert (als dat een goed woord is).

Vooral in de periode voordat het sap van de boom is bereikt, is de maretak erg kwetsbaar. Te veel water zorgt voor het wegspoelen van het zaadje, ondanks de kleverige eigenschappen daarvan. Te weinig water veroorzaakt uitdroging.

Dat brengt ons gelijk bij het volgende punt: waarom in de ene streek wel en in de andere streek niet?

Maretakken hebben een gunstig microklimaat nodig. Regelmatig mist, regelmatige regenval, een hoge luchtvochtigheid en weinig dauwloze zomerdagen zorgen voor dat gunstige klimaat.

Vogellijm

Dan is er verder nog een naam, waaronder de maretak bekend is: vogellijm. Ik noemde al de kleverige eigenschappen van het zaadje. Oude verhalen vertellen wel dat de besjes van de maretak aan de snavels van vogels blijven kleven. Zo zou het zaad verspreid worden. Dat is echt niet waar. Wel zit er een nogal kleverig vruchtvlees in de bessen. Via de uitwerpselen van vooral de grote lijster, komt de ook wat kleverig geworden vogelpoep terecht op onder meer boomstammen en takken.

Misschien leuk om volgend jaar met kerst ook zo'n tak vol symboliek in huis te hangen. Maar bedenk wel met wie je onder de maretak terecht wilt komen, gezien de Engelse en Amerikaanse gewoonte. In Frankrijk heet de Maretak 'gui'. Dit komt ook terug in de oude wens die bij de jaarwisseling wordt uitgesproken: "Au gui, l'an neuf". Of je nu met kerst, nieuwjaar of bij een wandeling in bijvoorbeeld Zuid-Limburg de maretak tegenkomt, je weet in ieder geval waar de naam vandaan komt.

Mythen en Legenden der NVWC

door Jan Dirk Buizer

Mytische rectificatie

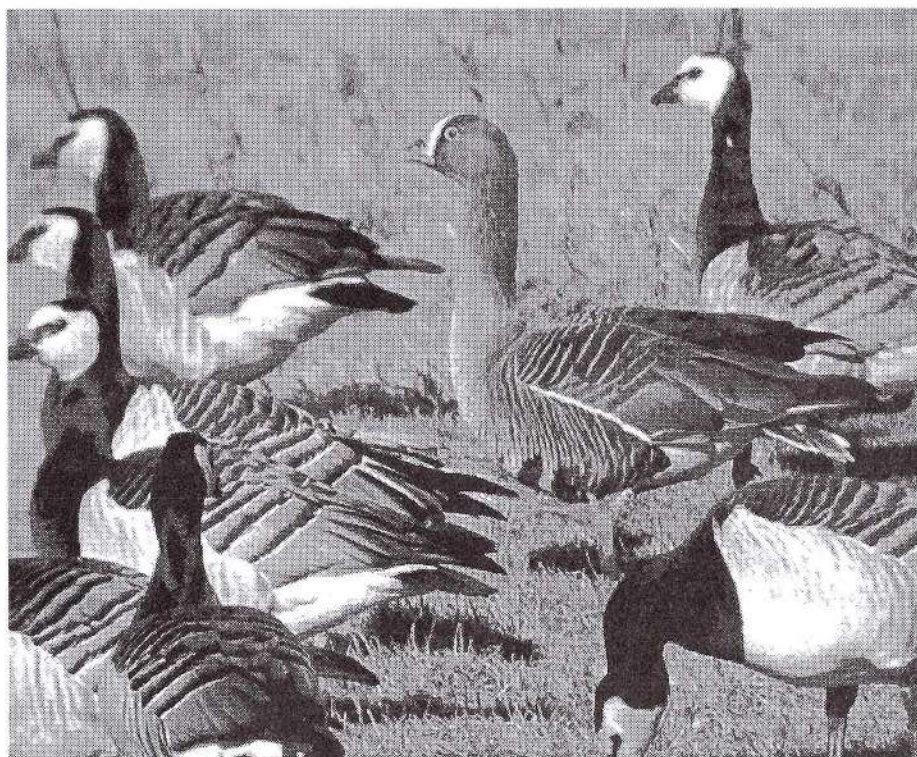
Graag wil ik een kleine rectificatie op de mythe van de vorige Hak-al indienen. Helaas wordt in deze overigens zeer lezenswaardige legende de schuld onterecht volledig in de schoenen van twee jonge honden geschoven. Dit valt de schrijver van de sage niet geheel en al aan te rekenen, omdat hij in de andere auto zat en niet volledig op de hoogte was van de gebeurtenissen in de auto met onze twee jongen helden. Vanuit dwergganzenautoperspectief ging het als volgt:

Toen we bij het Oudeland van Strijen aankwamen, ging de voorste auto ergens op een inrit bij een grote groep ganzen staan. Wij konden er niet bij en moesten honderd meter verderop langs de weg staan. Toen we een tijdje stonden te kijken, zagen we dat bij de andere auto ineens een hoop opwindung ontstond. Iedereen sprong op en begon druk gebarend door elkaar te lopen, alle telescopen werden op één punt gericht en er werd driftig in boekjes gebladerd. Ik was natuurlijk reuzebenieuwd wat zij zagen en richtte de telescoop op de plek waarnaar de anderen keken. Ik zag een kleine gans met een kort snaveltje en een gele oogring. Meteen snapte ik waarom die drukte was ontstaan. Dat kon niet missen. Een dwerggans!

Ik snapte eigenlijk niet waarom de anderen ons niet even hadden gewaarschuwd. Beetje asociaal wel. Maar dat maakte niet meer uit, want ook Bruce en Job waren zeer in hun nopjes. Bruce wist de dwerggans zelfs nog op de video te zetten en stak daarmee later de anderen de ogen uit (enkel weigerden zelfs te kijken...)

Uiteindelijk bleek de opwindung bij die anderen te zijn ontstaan door één rotgans die tussen de kolganzen zat. Iemand van hen had er nog nooit een gezien. Die gans is dus de eigenlijke schuldige! Rotgans!

Duidelijk is wel dat dit heldendicht uit een mythisch verleden stamt, waarin de mobiele telefonie nog in de kinderschoenen stond en wij elkaar zodoende met rookseinen en gebarentaal moesten verwittigen van onze bijzondere waarnemingen. In dit geval werden de gebaren misverstaan en wilde het vuurtje niet branden (toen iemand witheet werd was het te laat)

Dwerggans, foto; Ben van den Broek

***Ieder NVWC-lid heeft ongetwijfeld wel eens iets meege-
maakt dat in de loop der jaren is uitgegroeid tot een anek-
dote. Wij zijn zeer benieuwd naar dergelijke verhalen en
hopen er zoveel mogelijk vast te leggen in de Hak-al.***

***Alleen op die manier gaan dergelijke anekdotes, maar ook
de namen van de betrokkenen niet verloren.***

***Heeft u ook een verhaal dat uitstekend past in deze
rubriek, laat het ons weten. U kunt uw 'Mythen en
Legenden' -hoe kort of lang ze ook zijn- sturen naar
redactie@nvwc.nl***

of naar het redactieadres

Ellen Geleedst, Dorpsstraat 24, 4111 KS, Zoelmond.

Verslag van een excursie langs de Lek

door Frans Waroux

Woensdag 17 december was de dag. We zouden met het groepje vrijwilligers dat wekelijks schoonmaak- en onderhoudswerk verricht in en rond de Ketelvink een dagje uitgaan. Aanvankelijk had Leo (van der Kooij) voorgesteld een trip richting Oostvaardersplassen te gaan maken. Er zou daar beslist een heleboel te zien zijn. Joop (Schuurman), bij velen in Culemborg bekend doordat hij met zijn voormalig bedrijf op vele locaties in en rond Culemborg loodgieterswerkzaamheden heeft verricht, stelde voor om i.p.v. met de auto richting de nieuwe polder, met de fiets een tocht langs de noordzijde van de Lek te gaan maken. En aldus werd besloten.

Afgesproken werd dat we rond tien uur zouden verzamelen bij de pont van Culemborg. Een klein misverstand leidde ertoe dat ik, Frans (Waroux), al vroeg in de Ketelvink was en daar, voorafgaand aan de excursie, een pot koffie had gezet. De afspraak 'bij de pont' was me kennelijk ontgaan en Adrie (Kievit) die toevallig op haar fiets langskwam maakte me erop attent. Wim (Kievit) was al een kwartiertje of zo geleden op de fiets vertrokken richting pont. Ik heb onmiddellijk mijn werkzaamheden gestaakt, de koffiepote uitgezet en ik ben op de fiets richting pont gereden. De pont voer net enkele meters vanaf het oprijpunt naar de overkant. De maten hadden me wel gemist maar gingen ervan uit dat er voldoende redenen zouden zijn waarom ik er niet was. Gelukkig zagen ze mij en wachtten op mij, zodat ik me na de volgende rit bij het gezelschap kon voegen dat verder nog bestond uit Edo (van der Woude). Als complete groep hebben we onze fietsen op het erf van het schitterende buiten 'Landlust' bij Jan van Leur net aan de overkant van de pont gestald en zijn te voet de uiterwaard ingegaan richting spoorbrug. Op weg daarheen kregen we een prachtig zicht op de recent aangelegde plassen waar honderden watervogels in alle rust konden verblijven. Leo ontdekte onder meer een drietal brilduikers maar ook kuifeenden, tafeleenden, smienten en diverse soorten ganzen waren ruim vertegenwoordigd. We volgden de zomerdijk totdat we via een aangelegde trap op het niveau van de Spoorbrug konden komen. Op een speciaal aangelegd plateau met door SBB gesponsorde inlichtingenborden hadden we een schitterend uitzicht over het gehele uiterwaardengebied. Het was niet alleen helder weer maar ook de zon kwam ons nog uitbundig op onze tocht vergezellen.

Vuurlinie

Via de uiterwaard zijn we naar de dijk gewandeld en weer teruggegaan richting de boerderij waar we onze fietsen gingen ophalen. Wij vervolgden onze weg via de dijk richting Fort Honswijk waar ooit nog bekende oorlogsmisdadigers als Aus der Funten en Kottela (twee van de drie van Breda) gevangen hebben gezeten. Onderweg zagen we in een respectabel oude populier nog heel fraai een steenuiltje zitten dat zich heerlijk

door de zon liet opwarmen. Daarna zijn we via de Vuurlinie, waar we onder meer een grote bonte specht, enkele koperwieken en een zestal wulpen zagen fourageren richting Tull en 't Waal gefietst. De Vuurlinie is eigenlijk een weg waar je niet mag komen. Militair terrein. Verboden toegang dus. Maar Joop is hier in zijn jonge jaren opgegroeid. Hij wist dus goed de weg (en ook dat er vandaag niet geschoten zou worden) en kon ons bovendien heel wat bijzonderheden over dit gebied vertellen en natuurlijk ook nog

Tot onze verbazing bleek er van Vreeswijk een pontje over de Lek te varen Foto: Joop Schuurman

enkele anekdotes uit die periode. Via een aantal oude verdedigingswerken zoals Fort Snel kwamen we bij Fort de Korte Uitweg en Fort 't Waal en vandaar gingen we via de Molenbuurt en het dorp Tull en 't Waal weer richting Noorder Lekdijk.

Op een bank bij een recreatiegedeelte onder aan de dijk hebben we onze boterhammen genuttigd. Daarvandaan zijn we naar de oude kern van Vreeswijk gegaan. Dit heet tegenwoordig Nieuwegein. Bij de oude haven hebben we nog wat gewandeld voordat we onze tocht vervolgden. Tot onze verbazing bleek er van Vreeswijk een pontje over de Lek te varen naar Vianen.

Op een bank bij een recreatiegedeelte onder aan de dijk hebben we onze boterhammen genuttigd. Foto: Joop Schuurman

We hebben daar natuurlijk dankbaar gebruik van gemaakt. Bij de opstapplaats kwam Joop in gesprek met een oudere dame die daar heerlijk van het uitzicht zat te genieten.

Bleek dat Joop de dame zeer goed kende. Het was een oud-Culemborgse (mevrouw Van Everdingen van de vroeger bekende manufacturenzaak op de Markt), die haar kinderen achterna was verhuisd en nu in Vreeswijk woonde. Joop miste natuurlijk bijna het pontje.

Aan de overkant gekomen hebben we ook nog even in Vianen rondgefietst. Net als Culemborg ook een heel mooi oud stadje met verrassend mooie plekjes waar je anders zelden of nooit komt.

Via de Lekdijk zijn we langs Hagestein en Everdingen weer richting Culemborg gefietst waar we rond vier uur weer arriveerden. Onderweg bij de Stuw van Hagestein hebben we nog een stop gemaakt. We hebben daar uitgebreid kennis kunnen nemen van de bouwactiviteiten voor de aanleg van zogenaamde vistrappen. Een gigantische onderneming om zo straks weer mogelijkheden aan onder meer de zalm te bieden om verder stroomopwaarts te kunnen paaien. In plasjes in de uiterwaard zagen we ook nog een aantal grote zaagbekken. Alles bij elkaar een bijzonder leuke tocht waar vooral Leo ons op veel leuke waarnemingen attent heeft gemaakt. We konden dit met eigen ogen door de telescoop van Leo zien.

Waarnemingenlijst

fuut	blauwe reiger	aalscholver	grauwe gans
kolgans	brandgans	Indische gans	nijlgans
wilde eend	slobeend	krakeend	smient
wintertaling	kuifeend	tafeleend	brilduiker
nonnetje	grote zaagbek	bergeend	meerkoe
waterhoen	kievit	wulp	houtduif
turkse tortel	steenuil	gr bonte specht	stormmeeuw
kokmeeuw	torenvalk	buizerd	sperwer
fazant	graspieper	witte kwikstaart	roodborst
koperwiek	merel	koolmees	spreeuw
ekster	kauw	zwarte kraai	vink
huismus			

De vogelwaarnemingen

van 1 september tot 1 december

door Jouke Altenburg

Het najaar is altijd goed voor een aantal buitengewone vogelwaarnemingen. Geluk speelt daarbij natuurlijk een rol. Dat dwing je voor een deel af door veel uren buiten te zijn op plaatsen met een grote(re) trefkans. De Lek is bij veel Culemborgse vogelaars favoriet. Soms is gewoon opletten vanuit je huiskamer ook voldoende voor een prachtwaarneming. Wanneer je deze rubriek doorleest zul je daar verschillende voorbeelden van tegenkomen. Prachtwaarnemingen hoeven geen zeldzaamheden te zijn: een groepje staartmezen in een winters strijklichtje is toch genieten?

Ook op je dagelijkse fietstochtjes kun je leuke waarnemingen doen als je je oren en ogen openzet. Maar liefst 16 grote gele kwikstaarten zijn bijvoorbeeld in de drie afgelopen maanden gemeld. Het merendeel is 'tussen de bedrijven door' waargenomen. Eén van de 'hot spots' is de Culemborgse binnenstad: vooral bij de singels maak je kans. Uit Utrechts' onderzoek is daar gebleken dat er veel meer grote gele kwikstaarten overwinterden dan gedacht. Geldt dat ook voor Culemborg? Het lijkt er wel op. In onze Vogelspecial 2002-nr. 4 krijgt de grote gele kwikstaart de status 'onregelmatige wintergast in zeer klein tot klein aantal' (= max. 5 waarnemingen). 'Vrij talrijk' (11-50 waarnemingen per jaar) lijkt op dit moment een betere aanduiding. Let daarom eens extra op deze prachtige kwikstaart, die de bijnaam 'vliegende banaan' heeft, vanwege zijn opvallende, gele buik. Let vooral tegen de avondschemer op. Grote gele kwikken slapen bij voorkeur in groepjes op een tak boven water. Wie ontdekt een slaapplek? Met vriendelijke vogelgroet,

Jouke Altenburg

september

Aantal ingeleverde waarnemingen: 193

Waarneming van de maand

gestreepte strandloper

datum: 29-9-2003

plaats: Baarsemwaard

gezien door: Job de Boer

Daniël Beuker

waarnemingen@nvwc.nl

De gestreepte strandloper was in 2002 ook aandachtsoort van deze rubriek. Op 19 mei 2002 ontdekte Arjan Brenkman één exemplaar bij de Koornkade in de Beusichemse waard. De eerste voor de NVWC. Gestreepte strandlopers zijn tussen 1800 en 1997 in Nederland 72x waargenomen. Vooral in de maand mei en de periode juli t/m september. Het is een Amerikaanse soort.

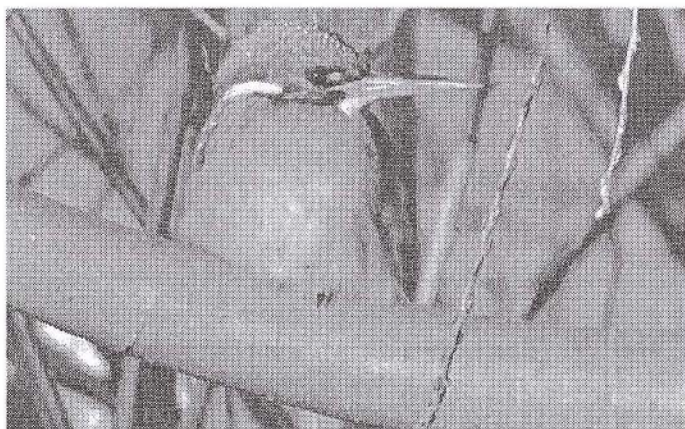
De waarneming van Job en Daniël past precies in het landelijke beeld. De vogel is blijkbaar enkele weken blijven 'hangen', want Berry Lucas en Jouke Altenburg zagen op 15 oktober ook een gestreepte strandloper in de Baarsemwaard.

Overige septemberwaarnemingen

Henkjan Kievit zag de 7e zes **lepelaars** in de Redichemse waard. De 13e zag hij er een in de Beusichemse waard. De eerste **tafeleend** werd op 1 september gezien door Job de Boer en Daniël Beuker in de Goilberdingerwaard. Driemaal werd een **bruine kiekendief** waargenomen; niet alleen in de uiterwaarden maar ook aan de Aalsdijk (Paul van Veen). Vijf waarnemingen van de **havik**. Vier **sperwers** werden gemeld, met name langs de Lekdijk. Ze kunnen ook heel goed in de Culemborgse tuinen worden gezien. Een (juvenile?) **wespendief** trok de 13e over de Baarsemwaard. Dat ligt dicht bij de landelijke mediane doortrekdatum voor juvenile wespensdieren: 10 september. Half september pleisterde een **visarend** enkele dagen langs de Lek. Het beest werd o.a. de 13e door Job en Daniël in de Goilberdingerwaard gezien. Vier waarnemingen van de **boomvalk**. Paul van Veen zag de laatste 3 exx. in de Goilberdingerwaard op de 21e. De eerste **slechtvalk** van het najaar meldde zich op 13 september in Zoelmond (Paul van Veen en Arjan Brenkman). Ook op de Telpost werd deze drieste jager in september weer ter plaatse waargenomen. Twee vermoedelijke **roodpootvalken** vlogen de 19e boven de wijk Parijsch. 'Vermoedelijk' omdat tegenlicht het waarnemen van de typerende kleuren onmogelijk maakte. Jachtgedrag en silhouet waren voor Berry Lucas en Jouke Altenburg de redenen voor deze determinatie. Ook de dagenlang aanhoudende oostenwind en tijd van het jaar maken de waarneming waarschijnlijk, maar helaas voor de waarnemers niet 100% zeker. Revanche zou later in oktober volgen. Het eerste **smelleken** van

het najaar werd door Paul van Veen gezien op 13 september in de Goilberdingerwaard. De gemiddelde eerste najaarswaarneming voor Wageningen e.o. is 12 september (AVN-2). Een **waterral** werd op de 16e gehoord in de Steenwaard (Job de Boer en Daniël Beuker). Daniël en Job zagen een **bontbekplevier** in de Baarsemwaard op 1 september. Grote groepen **goudplevieren** werden in de Goilberdingerwaard gezien. Op de 21e zelfs meerdere groepen van in totaal 396 exx. Een **silverplevier** werd op de 29e gezien door Daniël Beuker in de Goilberdingerwaard. Sinds de natuuronwikkeling (1999) worden er jaarlijks meerdere silverplevieren gezien. De Culemborgse status van deze kuststeltloper lijkt daarmee te veranderen van 'dwaalgast' in 'jaarlijks aanwezig in zeer klein tot klein aantal'. Op de 12e trokken in het tweede deel van de middag ca. 300 **kieviten** naar het zuiden ter hoogte van de Merelweg (Jouke Altenburg). Op de 10e zag Arjan Brenkman een **krombekstrandloper** in de Baarsemwaard. Dat deden Johan en Thijs de Kruiff ook. Een **groenpootruiter** zat de 13e aan de Veerweg (Paul Hoekstra). Op de 13e passeerde de enige **zwarte stern** van dit najaar de Telpost. Twee waarnemingen van drie **steenuiltjes**: nabij de Delsteeg en de Merelweg (Jouke Altenburg). Zes waarnemingen van de **ijsvogel**; 5x langs de Lek en 1x binnendijs bij de kruising Bouwweg x Wethouder Schoutenweg. Half september trok de **boompieper** blijkbaar aardig door. Op de 16e zagen Job de Boer en Daniël Beuker één ex. in de Baarsemwaard. De 19e zaten drie stuks te roepen vanaf de daken in de omgeving van de Merelweg (Berry Lucas en Jouke Altenburg). Een groep van 120 **graspiepers** zat de 16e in de Goilberdingerwaard. De laatste **gele kwikstaart** werd op de 21e in de Goilberdingerwaard gezien. Zes waarnemingen van de **grote gele kwikstaart**; 3x op de Telpost en 3x elders. Op de 6e zagen de trektellers een **blauwborst** bij de Telpost. Ter plaatse maar de eerste ooit voor de telpost. Het is waarschijnlijk dat de blauwborst een tussenstop maakte. Blauwborsten zijn namelijk nachttrekkers. De doortrekkpiek valt vermoedelijk eind augustus (AVN-2). De 16e zagen Job en Daniël een **paapje** in de Goilberdingerwaard. Zes waarnemingen van een **tapuit**, vrijwel allemaal in de uiterwaarden. De eerste **kramsvogels** werden op 6 september bij de Telpost gezien. De laatste **grauwe vliegenvanger** werd de 13e bij de Veerweg gezien (Paul Hoekstra).

Ijsvogel, foto: Ben van den Broek

De 13e vloog een goudvink over de Telpost. Geen zeldzaamheid maar toch een leuke 'krent in de pap'. Paul Hoekstra zag de 13e twee **matkopmezen** bij de Veerweg.

oktober

Aantal ingeleverde waarnemingen: 56

3 waarnemingen van de maand

oeverpieper

datum: 3-10-2003
plaats: Steenwaard
gezien door: Bram Rijkse
(regiowaarnemer)

Oeverpiepers zijn in winterkleed lastig te onderscheiden van waterpiepers. Waterpiepers komen regelmatig voor langs de grote rivieren. oeverpiepers worden vooral gezien op stenige oevers en rotskusten. In Nederland beperkt het voorkomen zich daarom vooral tot de Noordzee-, Wadden- en IJsselmeerkust (AVN-2). Wanneer onze Commissie Dwaalgasten Culemborgse Avifauna de waarneming erkent dan is dit de eerste Culemborgse waarneming ooit.

roerdomp

datum: 29-10-2003
plaats: uiterwaarde Lek bij Ford Everdingen
gezien door: Leo van der Kooij

De roerdomp was ten tijde van de oprichting van de NVWC (medio jaren '70) waarschijnlijk broedvogel en jaarvogel. Er zijn waarnemingen bekend uit die tijd in geschikte gebieden als de rietput bij Fort Everdingen en het voormalige OVB-terrein. Leo trof de roerdomp dus op een 'oude, vertrouwde' plek.

Aan de overzijde van de Lek wordt de roerdomp wel gezien in het binnendijs gelegen moerasje langs het spoor naar Utrecht. De laatste jaren wordt de roerdomp af en toe (1x per jaar) gezien in de nabijgelegen Steenwaard. Thijs en Johan de Kruiff zagen daar op 11 november jl. het 'jaarlijkse exemplaar'.

Aan het begin van de trektelling op 11 oktober kwam in het tweede kwartier een mannetje roodpootvalk overzetten. Helaas voor Paul van Veen en Jouke Altenburg kwamen zij 15 seconden te laat om deze mooie valk 'mee te kunnen pikken'. Gezien de twee eerder afgewezen roodpootvalkwaarnemingen van Jouke in 2003 dreigde voor hem hetzelfde syndroom als Gerben Mensink met de dwerggans heeft opgelopen (zie HAK-AL 2003-3, rubriek mythen en legenden). De volgende ochtend ging Jouke met zoon Wiggert

roodpootvalk

datum: 11-10-2003

plaats: Telpost

gezien door: Trektellers

datum: 12-10-2003

plaats: Baarsemwaard

gezien door: Wiggert en Jouke Altenburg

trektellen in de Baarsemwaard. Net geïnstalleerd merkt Wiggert op 'kijk papa, daar komt een valk aan'. Uit de richting van de spoorbrug kwam inderdaad een valk aanvliegen op ca. 20 meter hoogte. In de kijker vielen de rode broek, de grijze romp en de wit-zwart geblokte ondervleugels direct op: een tweede kalenderjaar mannetje! Eindelijk! Jouke's eerste ooit! Nog geen kwartier later is waarschijnlijk hetzelfde dier gezien door telpost 'de Horde' tegenover Ameide, ca. 12 km ten westen van de Baarsemwaard.

Tussen 1975 en 2002 zijn in het NVWC-gebied 11 waarnemingen van roodpootvalken gedaan. 1982 was ons beste jaar met 3 waarnemingen. Jaarlijks worden ca. 50-150 roodpootvalken in Nederland gezien. Tijdens 'invasiejaren' kan het aantal oplopen tot ca. 1000 exemplaren (AVN-2).

zilverplevier in de Steenwaard. De **ijsvogel** is gezien bij de Meent (Paul van Veen), 't Vretstrooi (Jouke Altenburg), Telpost (trektellers). Een **boerenwaluw** vloog op de 23e nog over de Merelweg (Berry Lucas). Dat is laat: de gemiddelde laatste waarneemdatum van de telpost Arnhem is 12 oktober (AVN-2). Zeven waarnemingen van de **grote gele kwikstaart** (Jouke Altenburg); waarnemingsplaats variërend van de griend 't Vretstrooi tot het stadskantoor en de Baarsemwaard. In de eerste oktoberweek is het **paapje** driemaal gezien. Datzelfde geldt voor de **roodborsttapuit** en de **tapuit**. Waarneemplaats: voornamelijk de uiterwaarden. Waarnemers o.a. trektellers, Leo van der Kooy, Berry Lucas, Bram Rijksen.

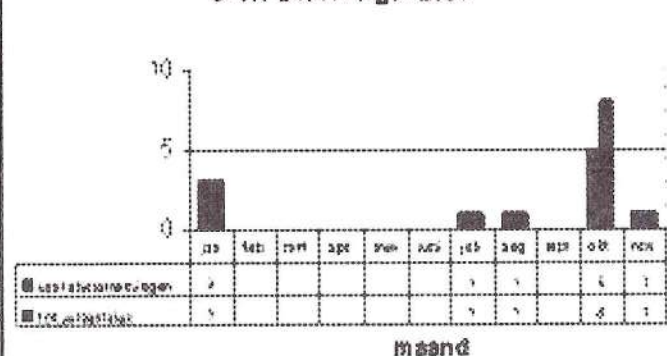
's Winters wordt ook het prachtige **vuurgoudhaantje** in Culemborg en omgeving gezien, meestal in de buurt

Kluut, foto: Ben van den Broek

van de Plantage. Job de Boer zag de 13e een exemplaar in een tuin aan de Lange Dreef. Het **goudhaantje** is een nachttrekker. Op 17 oktober zag Berry Lucas zijn eerste van het najaar bij de Merelweg. Dat komt overeen met de gemiddelde datum van de belangrijkste landelijke doortrekpiek: half oktober (AVN-2). Op 4 oktober werden de eerste **zwarte mezen** van het seizoen op de Telpost gezien.

Grote zilverreiger 2003

Overige oktoberwaarnemingen

Van 14 t/m 18 oktober zaten twee **grote zilverreigers** in de verschillende uiterwaarden (Leo van der Kooy, Berry Lucas, Job de Boer, Jouke Altenburg). De echte buizerdtrek is dit jaar in Culemborg gemist. Op 15 oktober vloog een zevental exemplaren over de Merelweg (Jouke Altenburg). De **havik** werd zes maal waargenomen (trektellers, Paul van Veen, Berry Lucas, Jouke Altenburg). Tweemaal werd de **slechtvalk** gezien: 1x op de Telpost, 1x in de Steenwaard. Jouke Altenburg zag de 14e een smelleken overtrekken in het westelijk deel van de Baarsemwaard. Paul van Veen zag een late **kluut** op de 5e in de Gailberdingervaard. Berry Lucas joeg op de 11e een **bokje** omhoog in de Baarsemwaard. Op 5 oktober zag Paul van Veen een

november

Aantal ingeleverde waarnemingen: 24

twee waarnemingen van de maand op dezelfde dag, door dezelfde waarnemer

europese kanarie

datum: 13-11-2003

plaats: Tuin Merelweg

gezien door: Berry Lucas

Een europese kanarie associeer ikzelf vooral met mooi zomerweer in een Frans stadje. Toen Berry op 13 november uit zijn woonkamerraam keek zag hij twee vogeltjes in de wilg aan de rand van zijn tuin zitten. Een

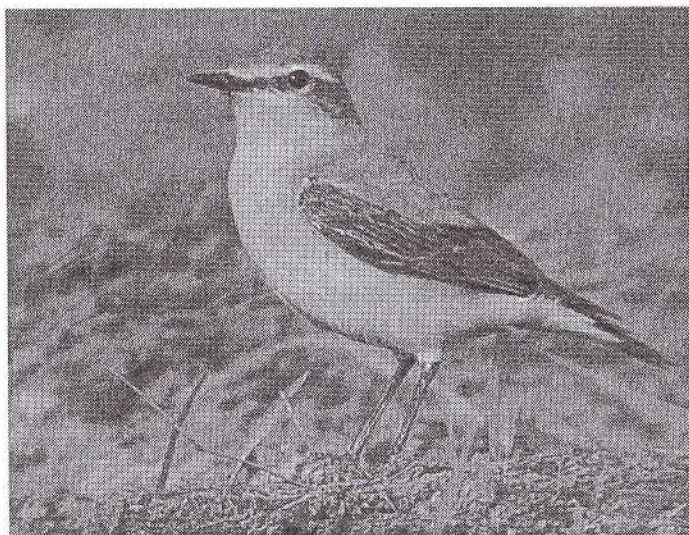
tweede blik leverde de duidelijke kenmerken van een vrouwtje Europese kanarie op. Direct daarna vlogen beide vogels op en verder. Geen tijd meer om een verrekijker te pakken of de buurman te waarschuwen. De waarneming van Berry is de 9e ooit in de NVWC-geschiedenis.

Waarneming van de maand

pestvogel

datum: 13-11-2003
plaats: Ronde Haven
gezien door: Berry Lucas

Je hebt van die dagen waarop alles meezit. Fiets je vanuit de stad terug naar huis, hoor je een vreemde triller bij de Ronde Haven. Zit daar een pestvogel mooi te wezen. Het beest laat zich goed bekijken. Nou, ik ken verschillende vogelaars die voor een pestvogel graag een hoop moeite willen doen. De waarneming van Berry is de 8e ooit voor de NVWC. Het zijn invasiegasten uit Scandinavië. 1996 was ons topjaar met vier meldingen. De meest recente waarneming was 2001: 3 exx. gezien in de tuin van Binnen de Wallen 11.

Tapuit, foto: Ben van den Broek

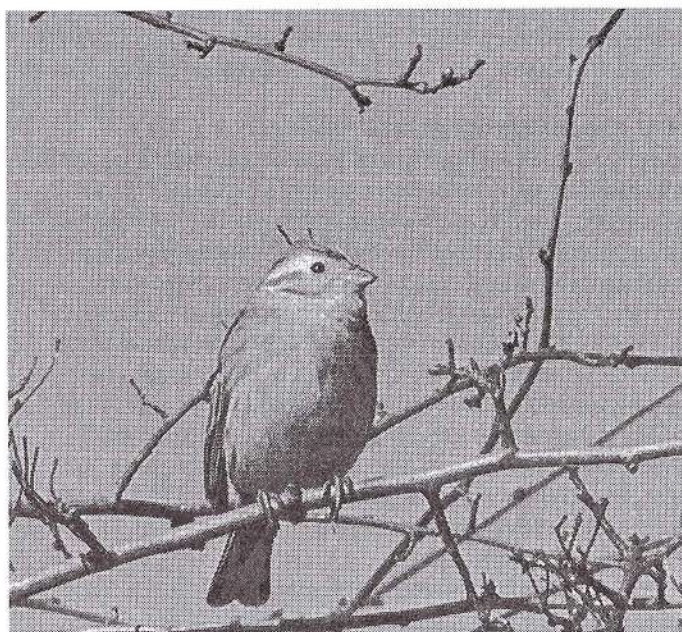
Overige novemberwaarnemingen:

Een **grote zilverreiger** werd de 13e gezien langs de Diefdijk. Kanoën laat in het seizoen kan je aan leuke waarnemingen helpen. Op de landtong van de Redichemse waard zag Jouke Altenburg op 23 november een **casarca** in een groep van ca. 100 **indische ganzen**. Dit is de 9e casarcawaarneming ooit. Ook waren op de Lek meerdere **dodaarzen** te zien. Twee **kleine zwanen** trokken richting zuid op de 15e over de Telpost. Bij aankomst op de Telpost scoorde Arjan Brenkman de 23e meteen een mannetje **kaneeltaling** dat stroomopwaarts vloog.

Een mannetje **smelleken** is een lust voor het oog; zeker als je hem net zoals Berry Lucas op korte afstand aan de grond ziet: 11 november - Distelvlinderlaan. Bij de Telpost vloog een **waterpieper** luid roepend op - 23 november (Jouke Altenburg). Het **ijsvogeltje** vloog de 28e luid roepend over de Ronde Haven (Jouke Altenburg).

Drie waarnemingen van 'de vliegende banaan' (**grote gele kwik**). Theo Oud zag een **boomkruiper** op de 20e in zijn tuin aan de Ravelijnstraat. De laatste tiftjaf van het seizoen werd op de 11e in de tuin van Berry Lucas aan de Merelweg gezien.

Op de 11e zag Berry Lucas een **geelgors** op het bouwterrein langs de Distelvlinderlaan. Leuke soort op de vroege ochtend wanneer je je dochttertje naar school brengt. De geelgors wordt zeker niet jaarlijks waargenomen.

Geelgors, foto: Niels Soth

Bronvermelding

ANB

Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998 - 2000
SOVON vogelonderzoek 2002
Nederlandse fauna deel 5
Uitgave van Naturalis, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland

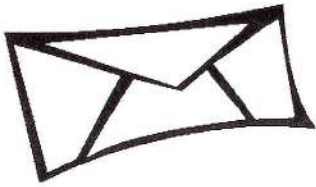
AVN-2

Avifauna van Nederland, deel 2
Bijlsma R.G., Hustings F & Camphuysen C.J. 2001
GMB Uitgeverij / Uitgeverij KNNV, Haarlem / Utrecht

VTN

Vogeltrek over Nederland 1976 - 1993
LWVT/SOVON, 2002
Uitgeverij Schuyt en Co, Haarlem

Nieuws van het bestuur

Fort werk aan 't Spoel

Rustig gelegen aan beide zijden van de Lekdijk ligt het Fort te wachten op de toekomstplannen die de gemeente met deze plek heeft. Instanties zijn uitgenodigd om plannen voor deze plek in te dienen. Er is belangstelling van de Stichting Werk aan het Spoel i.o. die op deze plek meer ruimte ziet voor cultuur en natuur. Voor samenwerking in de toekomst met natuurverenigingen is Kars Veling gevraagd zitting te nemen in het comité van aanbeveling. Het NVWC-bestuur heeft ingestemd met dit verzoek. Het ontwikkelingsplan biedt voldoende ruimte voor natuur. Ook andere initiatieven zullen trouwens kunnen worden ondersteund, mits we er als NVWC maar een meerwaarde in zien.

NME na de begrotingsbehandelingen

In de vorige Hak-al heeft u kunnen lezen over de bezuinigingsplannen van de gemeente op NME-gebied en de stopzetting van de Heuvelactiviteiten. In de krant heeft u kunnen lezen dat de actie, die de vrijwilligers gevoerd hebben om zich niet als oud vuil aan de kant te laten zetten, resultaat heeft gehad. De bezuiniging op NME-gebied is echter onverminderd doorgegaan. Mooie woorden verbloemen de plannen en het verslag in de krant geeft geen duidelijkheid over de werkelijke situatie. Als antwoord op een brief van de Vogelwacht schrijft de Gemeente over 'bezuiniging van 59.000 euro op de Integratie Samenwerkingsprojecten NMC en het temporiseren van de NMC-inspanningen'.

Concreet betekent dat:

- dat het succesvolle energieproject 'en wij zijn de tomaten' voor groep 8 vroegtijdig gestopt moest worden;
- dat het de vraag is of er een natuurfestival 2004 plaatsvindt;
- dat het de vraag is of op het gebied van zwerfvuul net zo succesvol kan worden samengewerkt als in 2003.

De Heuvelactiviteiten gaan door en uitleen van lessen en leskisten aan het onderwijs ook. Voor het overige mocht het iets minder zijn. In het overheidsbeleid is Natuur- en Milieu Communicatie (NMC) geen wettelijke taak. In de regio is Culemborg hiermee weer meer in de pas met andere gemeenten.

Bibliotheek/tijdschriften

Begin januari zijn twee vrijwilligers gestart met het bijwerken van de bibliotheek en de tijdschriften. Gestart zal worden met de inventarisatie van de tijdschriften. De NVWC heeft een groot aantal (ruil)abonnementen met veel verenigingen en clubs. Daar is in iedere Hak-al in de rubriek 'Van de leesplank' over te lezen. Jaargangen van die tijdschriften liggen in de Ketelvink te wachten op hun bestemming. Vanuit het bestuur en medewerkers is er niet meer zo'n behoefte om al die jaargangen te blijven bewaren, enkele tijdschriften daarvan uitgezonderd. In de komende Hak-al komen we terug met de stand van zaken. Nu al is het voor iedereen mogelijk belangstelling voor het

ontvangen van oude jaargangen van een tijdschrift door te geven. Vanuit de werkgroepen horen we graag welke tijdschriften zij graag in de collectie willen behouden. Een en ander door te geven aan Gonda Baard, e-mail aan mwbaard@hetnet.nl, tel. 0345-521394 of per post Ketelvink, Middelcoopstraat 1A.

Medewerker Steunpunt NME gevraagd

Wie van de leden van de NVWC wil deel uit maken van een enthousiaste groep mensen, die onder leiding van Pauline Hoevenaars, beleidsmedewerker NMC van de gemeente, de Heuvelactiviteiten vormgeeft? Het Steunpunt NME is een samenwerkingsverband tussen gemeente en drie natuur- en milieuorganisaties waarvan de NVWC de grootste is. Vanuit de NVWC heeft Kars Veling jarenlang zitting genomen in de projectgroep en heeft Gerrie Monfils sinds het eerste uur ook veel tijd en energie in de projecten gestopt. De projectgroep bereidt een zestal Heuvelactiviteiten vanuit het Steunpunt NME voor. Er zijn zes vergaderingen per jaar en bij een bezetting van zes projectleden kan ieder lid een keer de trekker zijn. Ben je enthousiast en beschik je over voldoende kennis van natuur- en milieuonderwerpen, die je aan voornamelijk kinderen wil overdragen, reageer dan via Kars (karsveling@planet.nl) of Gonda (mwbaard@hetnet.nl). Mocht zich geen nieuwe projectmedewerker melden dan is het niet uitgesloten dat de NVWC dit aan de gemeente moet melden. Na de actie, dat we als vrijwilligers niet in de kou gezet willen worden, is dat wel een beetje wrange gedachte. Daarom, meld je aan!

Initiatieven voor duurzaamheid

Vanuit de Provincie en de Provinciale NME-consulent is er in het Rivierengebied een actie gestart om duurzaamheid te bevorderen. Men wil vanuit gemeenteraadsleden en vanuit de bevolking initiatieven stimuleren. Hiervoor was een startbijeenkomst in Tiel, waar zo'n 40 mensen aanwezig waren. Uit veel gemeenten waren raadsleden op deze manifestatie af gekomen, alleen vanuit Culemborg was er maar één. De NVWC was, in de personen van Gonda en Kars ook aanwezig en dacht mee met wat gemengde gevoelens. Aan de ene kant werd door de gemeente veel NME wegbezuinigd en aan de andere kant werden nu weer nieuwe initiatieven gevraagd. Toch hebben we hier actief meegedacht en zijn we gekomen met twee initiatieven die het komende jaar gaan spelen. In de eerste plaats willen we als NVWC nauwer gaan samenwerken met de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer in onze streek. Een flinke groep boeren is actief bezig voor meer natuur en een goede samenwerking is zeker gewenst. Een ander initiatief is dat we een NME-project gaan ondersteunen waarbij de natuurwaarden in de tuin worden benadrukt. Hier kun je wat kwijt over duurzaamheid vlak bij huis. U hoort hier zeker meer van....

Vrijwilligers Informatie Punt

Op vrijdag 3 oktober 2003 heeft onze wethouder Maatschappelijke Zorg en Vrijwilligerswerk, mevrouw Judith Ton-Verrijp officieel het Vrijwilligers Informatie Punt - Culemborg geopend.

Dit informatiepunt voor vrijwilligers, gevestigd aan 't Jach 32, is het resultaat van een onderzoek door de gemeente Culemborg op welke wijze de gemeente vrijwilligerswerk beter kan ondersteunen. Vrijwilligers en ook vrijwilligers-organisaties kunnen bij dit punt terecht voor informatie, advies, cursussen, werving en bemiddeling.

In aansluiting op deze opening heeft de NVWC op 20 oktober daaraan volgend een avond bezocht waar voorlichting over een zogenaamde *Vrijwilligersverzekering* werd gegeven. Dit was een initiatief van de gemeente waarvoor de daadwerkelijke uitvoering bij SWWL en Loket Welzijn in Eindhoven komt te liggen. De Gemeente Culemborg heeft daarbij aangeboden de premie voor deze verzekering voor haar rekening te nemen.

De Vrijwilligerspolis bestaat uit vier verzekeringen, namelijk

- a. een aansprakelijkheidsverzekering
- b. een ongevallenverzekering
- c. een ongevallen-inzittenden-verzekering
- d. een persoonlijke eigendommenverzekering

Deze polis verzekert uitsluitend de vrijwilligers die werkzaamheden voor de vrijwilligers-organisatie verrichten. Deelnemers en bezoekers aan activiteiten zijn niet via deze polis verzekerd.

De Natuur- en Vogelwacht zal zich per 1 januari 2004 voor deze verzekering aanmelden.

Daarnaast heeft de NVWC nog een WA-verzekering waarin eventuele schades aan derden tijdens activiteiten van de NVWC en veroorzaakt door deelnemers aan deze activiteiten wordt gedekt.

Namens het bestuur,
Frans Waroux

Het natuurmoment

door Anne Marie Trapman

Roodborst, foto: Niels Soth

Iedere natuurliefhebber heeft herinneringen aan bepaalde mooie momenten in de natuur. Een ontmoeting met een bijzonder dier, een opmerkelijke gebeurtenis of een eerste blik op een onvergetelijk landschap. In deze rubriek kunnen de lezers van de Hak-al zulke natuurmomenten beschrijven. Deze keer vertelt Anne Marie Trapman over een bijzondere herinnering aan een roodborst

Tijdens de prachtige dia-avond in de Ketelvink, waarop de heer Tromp ons beelden van de herfst liet zien, vertelde hij onder meer over de arriverende wintergasten in onze tuin. Hoe zij in deze periode hun territorium afbakenen met gezang, dat aan het voorjaar doet denken. De roodborst is zo'n vogel die dit doet.

Ineens moest ik terugdenken aan hoe ik een aantal jaren geleden verrast werd door nadrukkelijk gezang vlak bij mijn raam. Het bleek een roodborst te zijn, die maar niet van ophouden wilde weten. Ook de volgende dag probeerde hij zó doordringend zijn aanwezigheid duidelijk te maken als ik nog nooit eerder hoorde.

Nu stond er in mijn vensterbank een schaal sinaasappels en ineens meende ik het te begrijpen. Toen ik de schaal weghaalde, bleek ook de oranjevode rivaal van het vogeltje verdwenen en was hij heer en meester van mijn tuin geworden.

Heeft u ook herinneringen aan zo'n natuurmoment? Deel het met ons en met de andere lezers. Het maakt niet uit of de tekst kort of lang is, goed of slecht geschreven, het gaat puur om het moment. Stuur uw verhaal naar het redactieadres redactie@nvwc.nl of naar het postadres Dorpsstraat 24, 4111 KS in Zoelmond.

Nieuwe mogelijkheden webstek en wijziging e-mailadres

Sinds kort hebben we de webstek www.nvwc.nl geplaatst bij een nieuwe provider. Ik verwacht dat deze provider betrouwbaarder is dan de vorige, zodat de webstek niet meer zomaar ineens een week of langer onbereikbaar is. Met deze nieuwe provider hebben we ook een aantal nieuwe mogelijkheden:

E-mail-aliassen

Het is mogelijk om een onbeperkt aantal @nvwc.nl e-mailaliassen aan te maken. Wil je bijvoorbeeld een e-mailadres voor een werkgroep, commissie of een actie, laat het me weten. Je kunt een aparte mailbox krijgen, waar verschillende mensen in kunnen kijken. Ook is het mogelijk om e-mails aan het gekozen e-mailadres automatisch naar één of meerdere personen door te laten sturen. De volgende e-mailadressen zijn inmiddels aangemaakt:

post@nvwc.nl: algemene e-mails
waarnemingen@nvwc.nl: waarnemingen
bestuur@nvwc.nl: e-mails aan het bestuur
lidworden@nvwc.nl: aanmeldingen als lid en adreswijzigingen e.d.
webbeheer@nvwc.nl: e-mails aan de webbeheerder (ik dus)
redactie@nvwc.nl: e-mails aan de redactie

Wegens de hoeveelheid spam die op het algemene e-mailadres van de nvwc binnenkwam, verzoek ik iedereen het algemene e-mailadres info@nvwc.nl niet meer te gebruiken. Degene die dat wel doet, krijgt een melding dat het e-mailadres niet meer in gebruik is. Eens in de zoveel tijd verwijder ik alle berichten die op dit adres zijn binnengekomen.

Webformulieren

In principe worden er geen e-mailadressen meer op de webstek gepubliceerd, omdat spambedrijven die daarvan afhalen, om vervolgens je mailbox vol te storten met allerlei viagra-aanbiedingen en dergelijke. Bezoekers van de webstek kunnen een e-mail versturen via verschillende contactformulieren (voor algemene e-mails, waarnemingen, opgave als lid en opmerkingen over de webstek).

Heb je een excursie, cursus of andere activiteit waarvoor je graag wilt dat mensen zich via de webstek kunnen aanmelden, dan kan dat! Het is mogelijk een online aanmeldingsformulier op de webstek te plaatsen (vergelijkbaar met de formulieren die nu al op de webstek staan). Als iemand deze invult en verstuurt, worden de gegevens verzonden naar een of meer e-mailadressen naar voorkeur (dat kan dus je eigen e-mailadres zijn, maar ook een nieuw aangemaakt adres, zoals muggencursus@nvwc.nl). Het is niet mogelijk om via de webstek te achterhalen naar welk e-mailadres het formulier verzonden wordt. Ook is het niet mogelijk om bestanden mee te sturen. Je hoeft dus niet bang te zijn voor spam, virussen en andere zo!

Groeten van uw webspin,

Jan Dirk Buizer

Adressen

Contactadres:

Natuur-en Vogelwacht
Culemborg
Clubhuis "De Ketelvink"
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg
Postbankrek.: 83.31.858
KvK te Tiel: 40156764
e-mail: post@nvwc.nl
website: www.nvwc.nl

Bestuur:

Kars Veling (voorzitter)
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Gonda Baard (secretaris)
Martinus Nijhoff 13
4103 WP Culemborg
Telefoon: 0345-52 13 94

Yme Jan Bosma (penning-
meester)
Wilgenboom 51
4101 WK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 30 08

Breun Jansen
Jupiterweg 4
4105 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 48 85

Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Gerrie Monfils-Evers
31-de Limiet 5
4131 NR Vianen
Telefoon: 0347 - 377638

Frans Waroux
Irene Vorrinkstraat 69
4105 JA Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 53 93

Stellen van vragen aan het
bestuur kan door te bellen
(zie voor telefoonnummers
hierboven) of te mailen naar het
volgende adres:
bestuur@nvwc.nl

Lidmaatschap en Contributie:

Nieuwe leden en adreswijzigin-
gen kunnen worden doorgeven
via: Toine van Laar
e-mail: lidworden@nvwc.nl
of het postadres van
"De Ketelvink"

Betaling geschiedt per
toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap 7,00 per
jaar; volwassen, gezins,
postlidmaatschap 14,00 per
jaar.

Coördinatoren:

Kampen, lezingen, dia-avonden
en cursussen:
Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Nestkastenwerkgroep:

Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 01 35

Vogelwerkgroep:

Jouke Altenburg
Merelweg 30
4105 WZ Culemborg
Telefoon: 0345 -51 98 47

Zoogdierenwerkgroep:

JanDirk Buizer
Hoefblad 38
4102 JR Culemborg
Telefoon: 0345 - 47 33 39

Plantenwerkgroep:

Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 54 50

Insectenwerkgroep:

Annette van Berkel
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 16 89

Knotwilgenwerkgroep:

Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 43 58

Paddenwerkgroep:

Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 43 58

Werkgroep Wintervoeding

Vogels
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 01 35

Werkgroep Natuurfotografie:

Wim Kievit
Verdistraat 13
4102 CL Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 45 61

Begeleiding jeugdgroepen:

Gerrie Monfils-Evers
31-de Limiet 5
4131 NR Vianen
Telefoon: 0347 - 37 76 38

Contact-adressen:

Dierenambulace Vianen:
Tini de Bis
Postbus 390
4130 EJ Vianen
Alarmtelefoon: 06-51 11 12 90

Kinderboerderij "de Heuvel"

Peter Brosky
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 88 09

Diverse Natuurorganisaties:

Milieu:

Milieuklachten- en informatie-
centrum (MKIC)
Telefoon: 026 - 359 99 99

Veldpolitie:

(Werkhoven)
Den Hartog: 0345 - 55 15 58
(Cothen)
Vrieling: 0345 - 56 16 75
(Zeist)
Meldkamer: 030 - 69 24 824

Gemeentepolitie Culemborg:

Triosingel 34
4101 XC Culemborg
Telefoon: 0900- 88 44

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9
1017 ZD Amsterdam

Milieudefensie Steunpunt

Culemborg:
Fredrik van Eedenlaan 30
4103 WB Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 30 97
e-mail: han.horstink@planet.nl

Milieuwerkgroep Noordwest-

Betuwe:
Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 43 58

Werkgroep Milieu

Geldermalsen:
Henk ten Berge
Twee Morgen 16
4196 JT Tricht
Telefoon: 0345 - 57 39 74

Milieuwerkgroep Buren:

Goof den Hartog
Kloosterlaan 15
4111 LG Zoelmond
Telefoon: 0345 - 50 20 61

Steunpunt NME

Pauline Hoevenaars
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 0345 - 51 97 41
(dinsdag en woensdag)
0345 - 47 77 91
maandag t/m donderdag)
bezoek op afspraak
e-mail: nmeculemborg@wanadoo.nl

Informatie:

Clubhuis:

"De Ketelvink" voormalig
"Ketelhuis" op Terweijde.

Bibliotheek:

Boeken/verslagen/tijdschriften in
"De Ketelvink". Geopend:
vrijdag van 19:00 tot 19:30 uur.
(Met uitzondering van de maan-
den juli en augustus)
Gerrie Monfils
Telefoon: 0347 - 37 76 38

Het Vogeljaar:

Jaarabonnement door
overschrijving van 12,55 euro op
girorekening van de N.V.W.C.,
ondervermelding van
"Het Vogeljaar"

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is er een
verbandtas en -trommel aan-
wezig in "De Ketelvink".
Aanvullingen z.s.m. na gebruik
doorgeven aan de beheerder:
Ellen Geleedst
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
Telefoon: 0345 - 52 19 53

Inleveren vogelwaarnemingen:

e-mail: waarnemingen@nvwc.nl
Invulformulier te vinden op
www.nvwc.nl of via
de speciale bak in "De Ketelvink"

Vogelopvang:

Alle "wilde" zoogdieren en
vogels, die hulpbehoevend zijn
kunnen gebracht worden naar:

(tijdens kantooruren)
Kinderboerderij "de Heuvel"
Jan Kaper
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
Telefoon: 06 - 51 57 23 05

(Na kantooruren)

Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
Telefoon: 0345 - 53 01 35

Postadres Redactie De Hak-al:

Ellen Geleedst
Dorpstraat 24
4111 KS Zoelmond
Telefoon: 0345 - 52 19 53
e-mail: redactie@nvwc.nl

Indien deze Hak-al onbezorgbaar,
graag retour aan:

N.V.W.C.
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg

februari

2 febr.	foto-werkgroep	20:00 uur	fotografie-avond
6 febr.	jeugd	19:30 uur	jeugdavond
7 febr.	knotwerkgroep	09:00uur	knotwilgen snoeien
9 febr.	bestuur	20:00 uur	bestuursvergadering
13 febr.	jeugd	19:30 uur	jeugdavond
X 20 febr.	lezing	20:00 uur	lezing
21 febr.	vogelwerkgroep	volgt	zeelandexcursie
28 febr.	knotwerkgroep	09:00 uur	knotwilgensnoeien

maart

1 mrt.	fotowerkgroep	20:00 uur	fotografie-avond
5 mrt.	jeugd	19:30 uur	jeugdavond
8 mrt.	bestuur	20:00 uur	bestuursvergadering
12 mrt.	jeugd	19:30 uur	jeugdavond
15 mrt.	vogelwerkgroep	volgt	uilenexcursie cursus 2003
X 19 mrt.	lezing	20:00 uur	lezing
26 mrt.	jeugd	19:30 uur	jeugdavond
X 31 mrt.	alle leden	20:00 uur	jaarvergadering

april

2 apr.	jeugd	19:30 uur	jeugdavond
5 apr.	fotowerkgroep	20:00 uur	fotografie-avond
16 apr.	insectenwerkgroep	20:00 uur	dia-lezing (vlinders/libellen)
19 apr.	bestuur	20:00 uur	bestuursvergadering
20 apr.	plantenwerkgroep	19:00 uur	excursie Steenwaard
X 21 apr.	alle leden	20:00 uur	thema-avond
23 apr.	jeugd	19:30 uur	jeugdavond
23 apr.	vogelwerkgroep	volgt	zangvogelexcursie